

Достоевський
Федір Михайлович
(1821-1881)

An open, antique book with yellowed, stained, and slightly torn pages. The book is laid flat, showing the central gutter. The text is printed in a dark red, serif font, centered across both pages. The background is a solid, dark blue-grey color.

Перестать читать книги,
Значит перестать мыслить.

Ф.М. Достоевский

11 листопада 2021 року виповнюється 200 років від дня народження Федора Михайловича Достоевського - одного з найвідоміших російських письменників і мислителів. Його творчість давно завоювала величезну аудиторію читачів у всьому світі. І чим більше проникаємо ми в його мистецький світ, тим частіше замислюємося про його персонажі, які нерідко живуть ніби самі по собі, не підкоряючись закону причини-наслідку чи руху розповіді в цілому. А автор не описує, а лише співпереживає трагедію героїв. За це його прозвали глибоко моральною людиною, справжнім «психологом пера» і дослідником людської душі.

Фонди ЦНБ відрізняються великим багатством і різноманітністю. Добре представлена у них періодика XIX століття. Особливо цікаві ті журнали, на сторінках яких вперше побачили світ великі твори художньої літератури.

Майже всі перші публікації Ф.М. Достоевського є в ЦНБ. Багато з них були опубліковані у журналах “Современник”, “Отечественные записки”, “Русский вестник” та інших. Але на виставці представлені прижиттєві та посмертні видання книг письменника і найцікавіші видання XX століття.

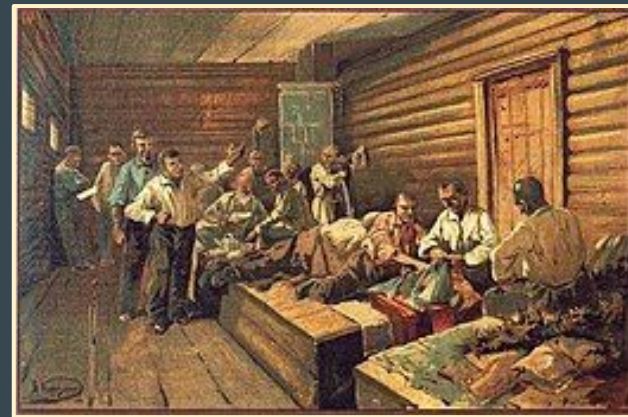
Федір Достоевський, 1859 р.

«Записки из Мертвого дома» (1862) - це один з значущих творів російської літератури 1860-х років і одна з вершин творчої спадщини письменника. У ньому відбиті враження пережитого і побаченого автором в Омському острозі, де він провів чотири роки.

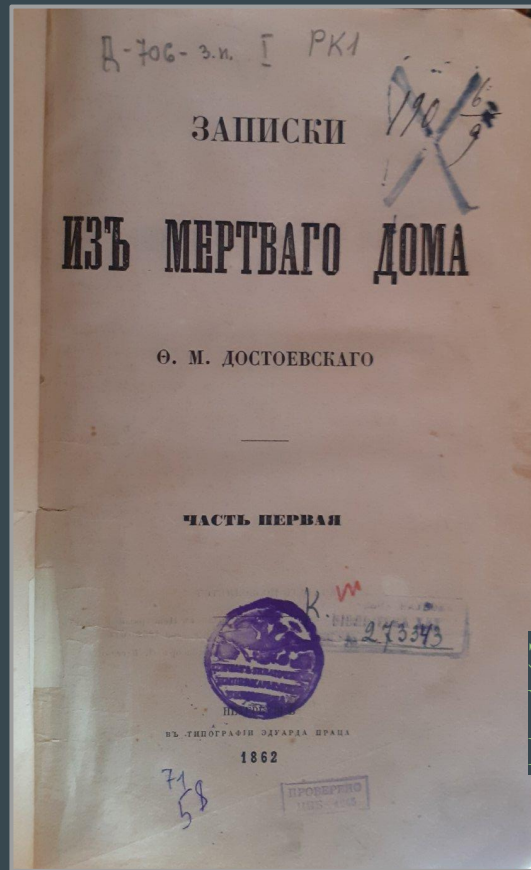
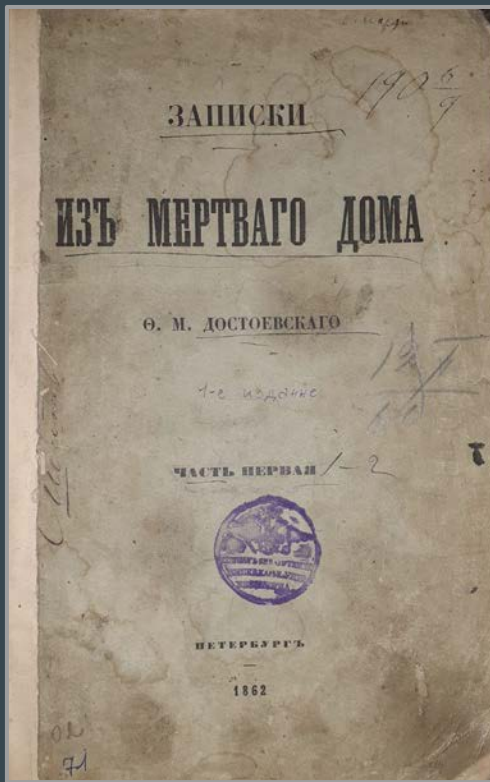
Цей твір складається з однойменної повісті у двох частинах, а також кількох оповідань написаних у 1860-1861 рр.

Перші чотири розділи повісті вперше побачили світ у газеті «Русский мир» за 1860 рік. Повністю твір вперше було опубліковано у журналі «Время» (№ 4, 9-11 за 1861 року і № 1-3, 5, 12 за 1862 р.)

Окремо за життя автора «Записки...» виходили у 1862, 1865 і 1875 рр.

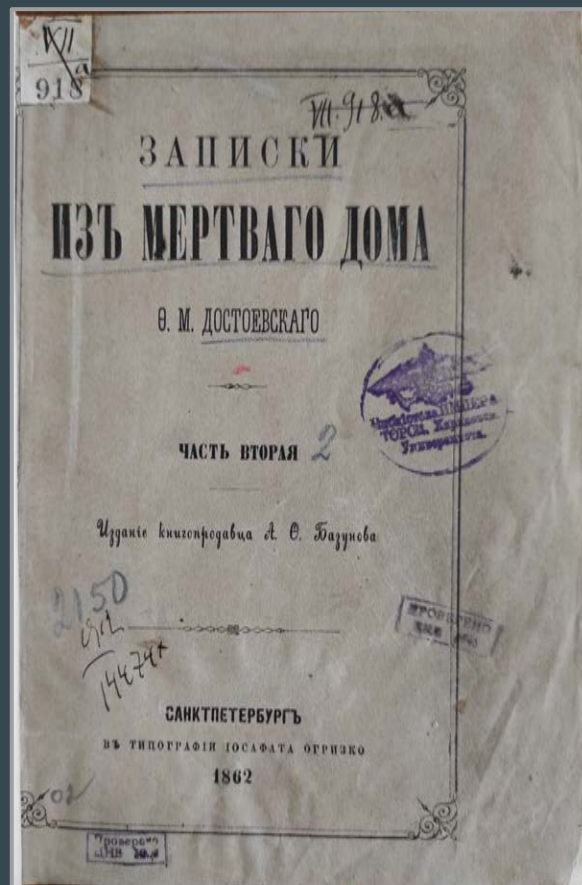
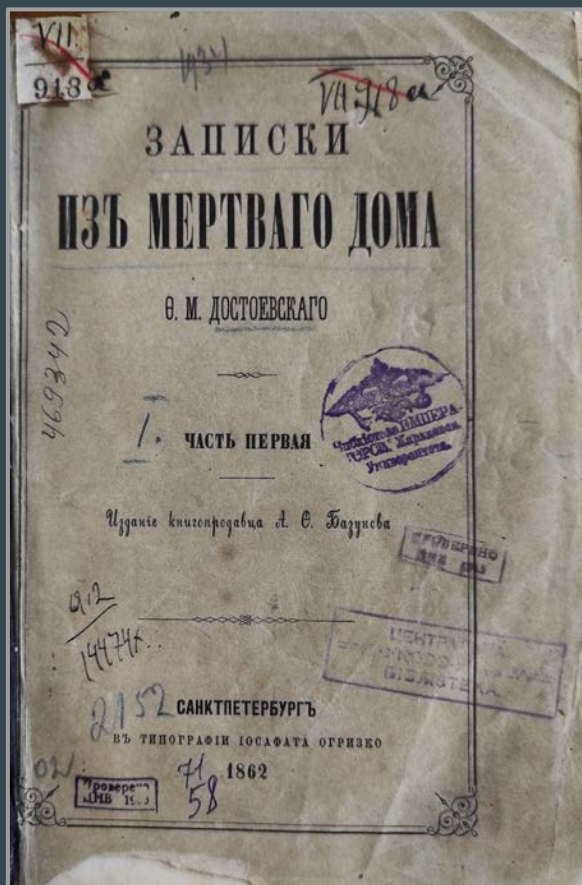
Микола Каразін. Ілюстрація до повісті Ф. Достоевського «Записки из мертвого дома», 1893

Записки из Мертвого дома. Ф. М. Достоевского. Часть первая [и единственная]. СПб.: Тип. Э. Праца, 1862. 167 с.

Примірник першого тиражу першого окремого видання, що розсилався передплатникам журналу «Время» разом із зброшурованими листами другої частини журнальної публікації. Друга частина не видавалася.

Записки из Мертвого дома Ф. М. Достоевского. Второе издание [Изд. А. Ф. Базунова]. СПб.:
Тип. И. Огризко, 1862.

Полное собрание сочинений Ф.М. Достоевского. Вновь просмотр.
и доп. автором издание / изд. и собственность Ф. Стелловского:
[В 4 т.]. СПб.: Тип. Ф. Стелловского, 1865-1870.

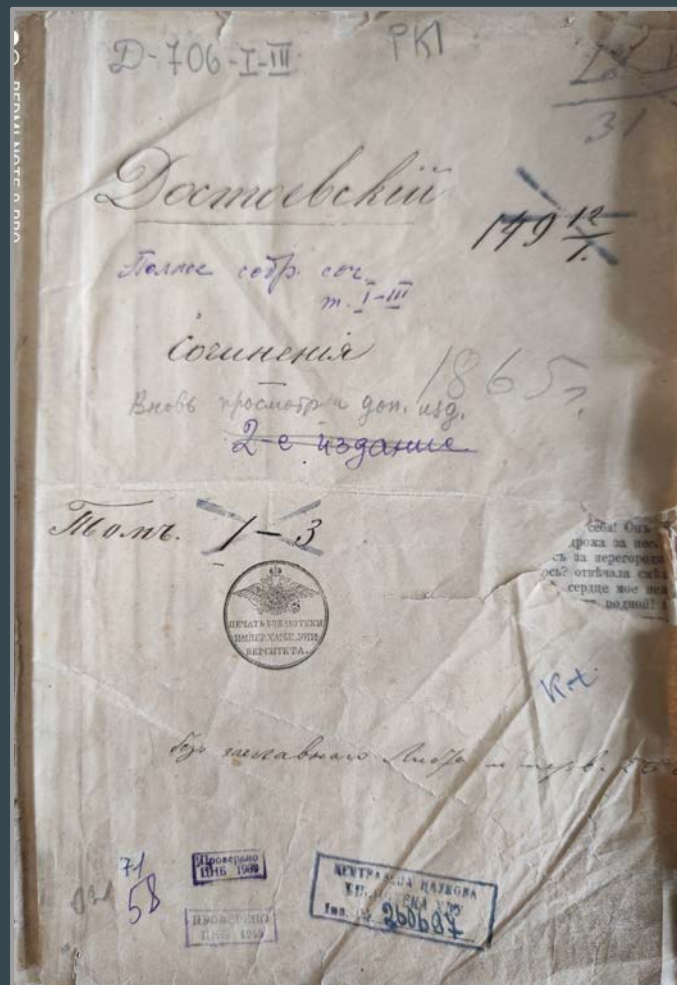
Т. 1: Хозяйка; Записки из мертвого дома; Бедные люди; Белые
ночи и др. - 1865. - 274, [2] с.

Т. 2: Униженные и оскорбленные; рассказы. - 1865. - 256, [2] с.

Т. 3: Игрок; Двойник; Неточка Незванова и др. - 1866. - 374, [2] с.

Прижиттєве зібрання творів, що включає всі головні твори
Достоевського, написані до 1870 року. У цьому зібранні
вперше був опублікований роман «Игрок». Повний комплект
зібрання творів - велика рідкість.

У ЦНБ зберігаються тільки три частини. У книзі відсутній
титульний лист.

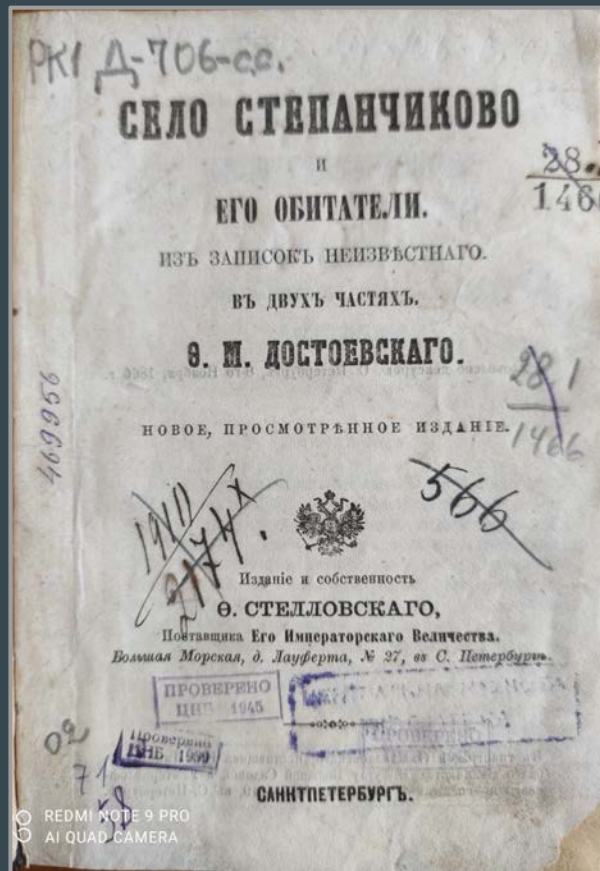

Село Степанчиково и его обитатели. Из записок неизвестного. В двух частях Ф. М. Достоевского. Новое просмотренное издание. Издание и собственность Ф. Стелловского. СПб.: Тип. Ф. Стелловского, 1866. - 293 с.

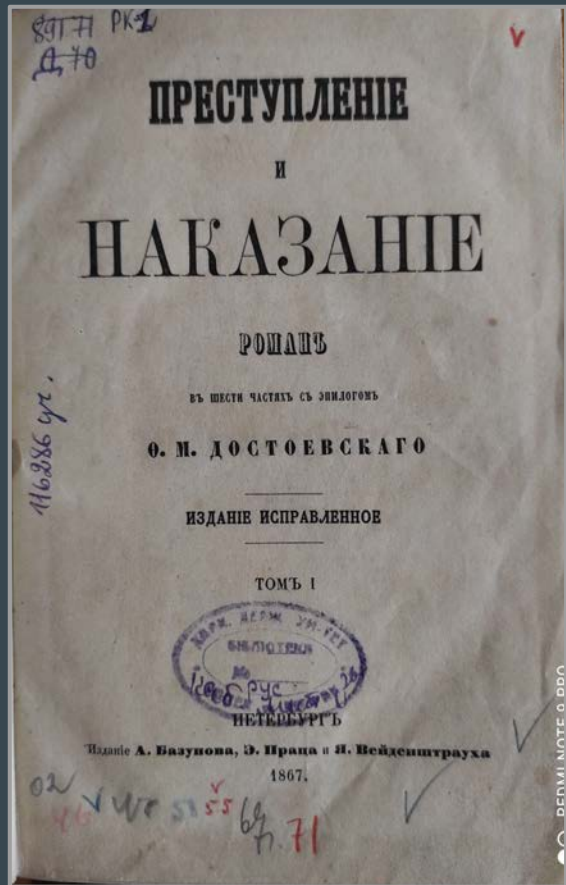
Над повістю Достоевський працював протягом двох років. Вперше вона була надрукована у журналі «Отечественные записки» (Т. 127 за листопад і грудень за 1859 рік). У 1860 році повість була видана окремою книгою.

Микола Каразін. Ілюстрація до повісті Ф. Достоевського «Село Степанчиково и его обитатели», 1893

Преступление и наказание. Роман в шести частях с эпилогом Ф.М. Достоевского. Издание исправленное. Изд. А. Базунова, Э. Праца и Я. Вейденштрауха. СПб.: Тип. Э. Праца, 1867.

Вперше роман був надрукований у журналі «Русский вестник» за 1866 рік (№ 1, 2, 4, 6-8, 11, 12). У наступному році роман вийшов окремим виданням у двох томах.

Представлене видання - перше окреме видання роману та одне з найбільш рідкісних прижиттєвих видань Федора Достоевського.

Микола Каразін. Ілюстрація до повісті Ф. Достоевського «Преступление и наказание», 1893

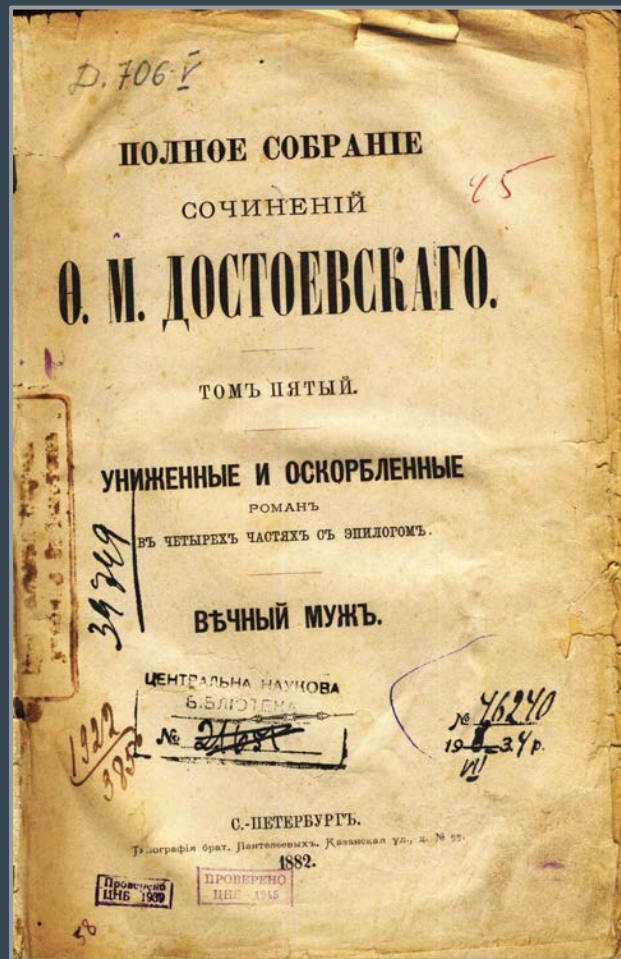
«Дневник писателя» - щомісячний журнал філософсько-літературної публіцистики Ф. М. Достоевського, який виходив у 1876-1877 і 1880-1881 роках. В журналі відображені в публіцистичній формі події сучасності, а також створені нові види філософської та психологічної повістей. Разом з тим "Дневник" містить і ряд художніх творів - розповіді, нариси, спогади.

У бібліотеці “Дневник...” зберігається за 1876 (січень-лютий) та 1877 (січень-лютий) роки.

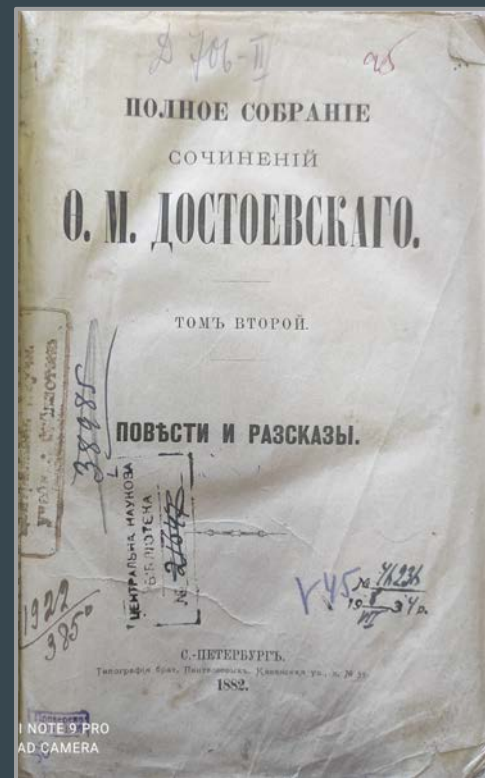
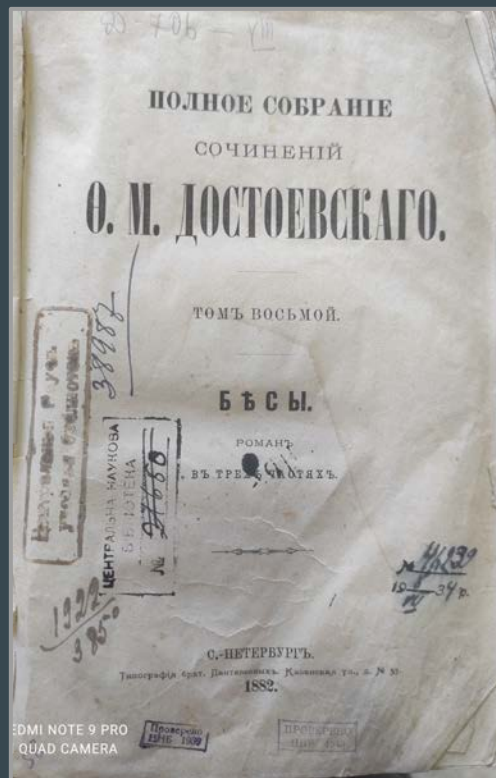
Дневник писателя за 1873 г. : (из журнала "Гражданин") ; Политические статьи ; Критические статьи / [сочинение] Ф. М. Достоевского. - Санкт-Петербург : Типография А. С. Суворина, 1883. -[8], 142, [2], 279 с

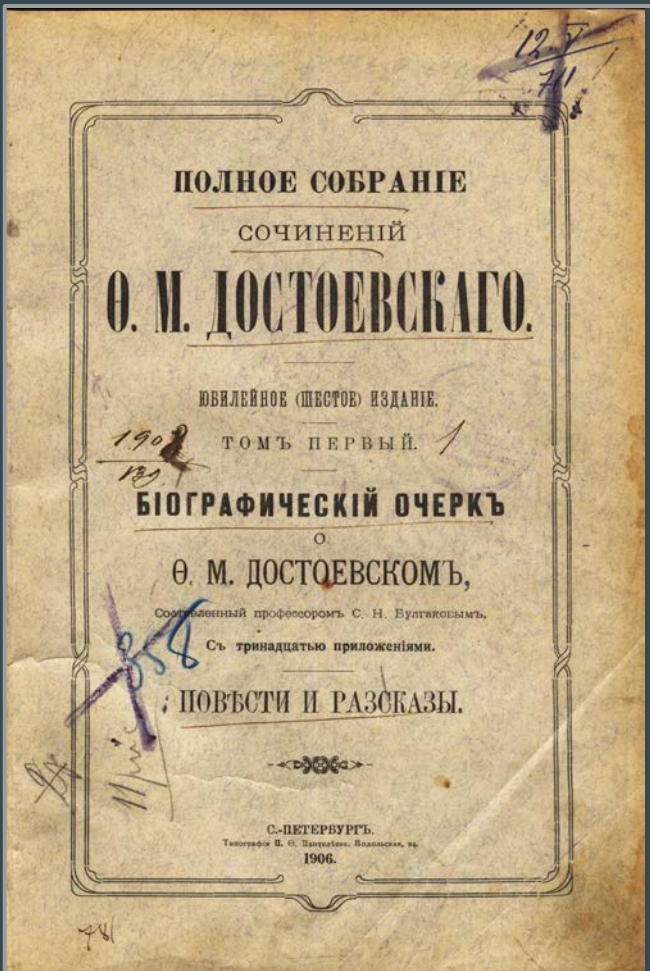

Достоевский, Ф.М. Полное собрание сочинений Ф.М. Достоевского: [в 14 т.]. СПб.: [изд. А.Г. Достоевской], 1882-1883.

Це перше посмертне видання зібрання творів Ф.М. Достоевського. У ЦНБ зберігаються тільки II, V, VIII, XI томи.

Достоевский, Ф.М. Полное собрание сочинений: Повести и рассказы: [В 14 т.] / Ф.М. Достоевского. - 6-е изд., юбил. - СПб.: тип. П.Ф. Пантелеева, 1905-1906.

Глубокоуважаемая

Анна Григорьевна,

Приношу Вамъ мое усердное извиненіе въ томъ, что новое Ваше изданіе произведеній Ф. М. Достоевскаго должно появиться безъ обѣщаннаго мною критическаго очерка. Мнѣ понятны мысли и чувства, заставившія Васъ признать неудобною для напечатанія статью мою «Пророкъ русской революціи», которая была написана для этого изданія и въ назначенный срокъ представлена Вамъ (въ настоящее время она уже появилась отдѣльною книгою). Высказанные въ этой статьѣ взгляды на нѣкоторыя самыя заветныя вѣрованія Ф. М. Достоевскаго—самодержавіе, православіе, народность—такъ не совпадаютъ съ установившимся въ русскомъ общественномъ мнѣніи пониманіемъ произведеній этого писателя, что я тогда же согласился съ Вами, что, можетъ быть, подобной статьѣ не мѣсто въ классическомъ юбилейномъ изданіи. Но ни измѣнить этотъ взглядъ, ни даже высказать его въ болѣе умѣренной формѣ я не въ силахъ, хотя вполне понимаю, что взглядъ мой можетъ показаться недостаточно объективнымъ.

Вы повѣрите, я надѣюсь, что мнѣ прискорбно не только нарушить данное обѣщаніе, но и не воспользоваться случаемъ принести послѣднюю дань моей безграничной благодарности и благоговѣнія къ великому писателю. Еще разъ извиняюсь предъ Вами и прошу передать мои извиненія читателямъ.

Искренно преданный Вамъ

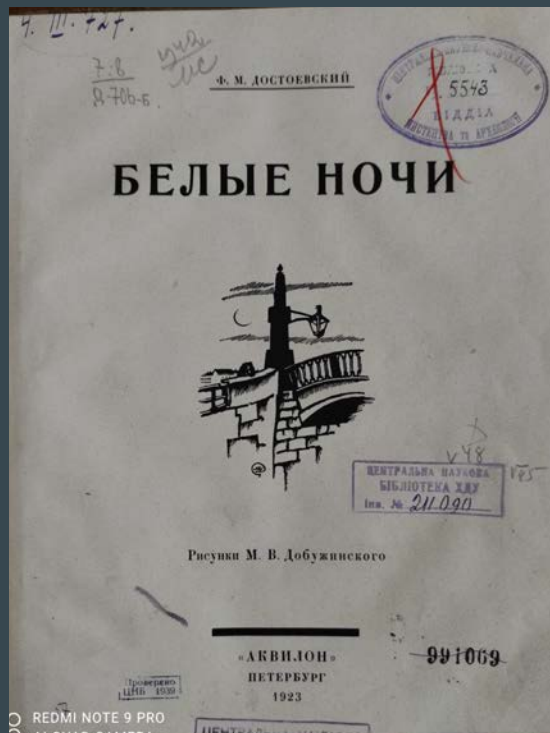
Д. Мережковскій.

15/28 Сентября 1906.
Парижъ.

Ювілейне видання, здійснене силами дружини письменника А.Г. Достоевської, яке було приурочено до 25-річної річниці смерті письменника. Це видання вважається найкращим дореволюційним зібранням творів Ф.М. Достоевського.

У 1923 році у видавництві "Аквілон" була видана повість Ф. М. Достоевського **"Белые ночи"** з малюнками М.В. Добужинського. Це одне із кращих видань «Аквілону».

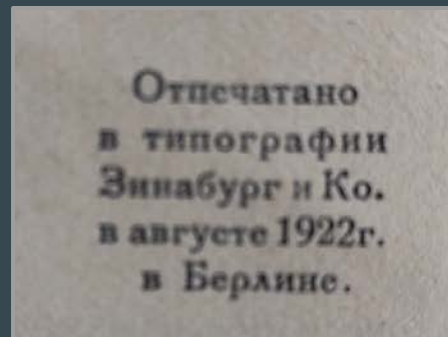
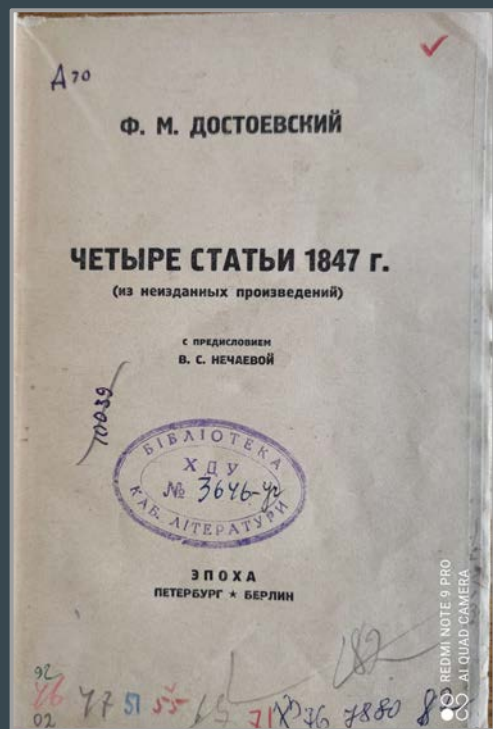
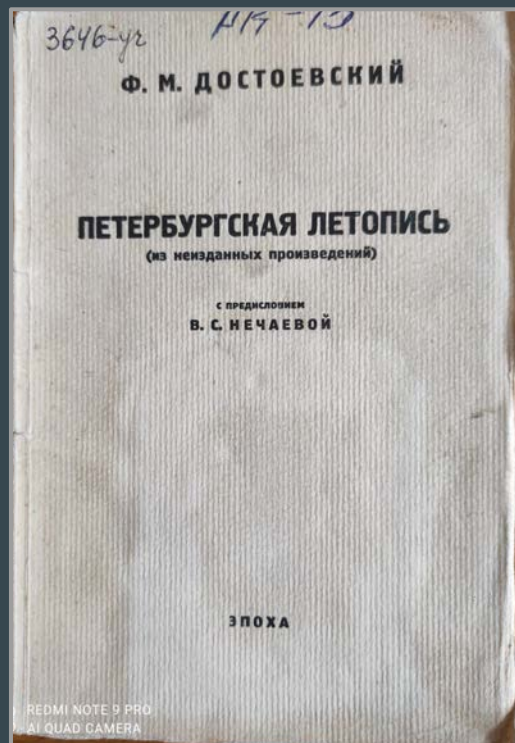

Книга-малюнок Ф.М.Достоевський “Білі ночі”. - Малыш, 1973
Це мініатюрне видання 11,7х8,3 см з малюнками М. Добужинського

Петербургская летопись : Четыре статьи 1847 г. : (из неизданных произведений) / Предисл. Вера Степановна Нечаева . – Петербург; Берлин : Эпоха, 1922

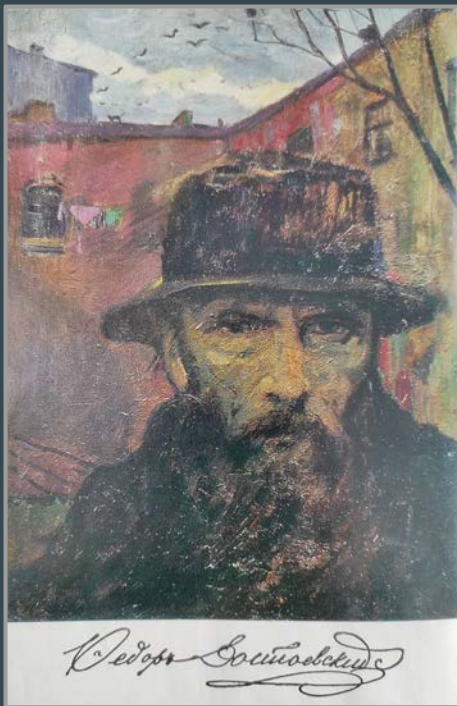
Пропоновані чотири статті Ф.М. Достоевського друкуються з повним збереженням орфографії та розстановки знаків з рукопису, що належить В.С. Нечаєвій і є точною копією надрукованої у 1847 р. у "Санкт Петербургских ведомостях" статей Ф. Достоевського.

Достоевский Ф.М. Неточка Незванова / Ф. М. Достоевский. – М.: Худож. лит., 1978. – 197 с. ил.

«Неточка Незванова» - незакінчений (у зв'язку з арештом) роман, згодом перероблений в повість. У журнальній редакції авторський підзаголовок: Історія однієї жінки.

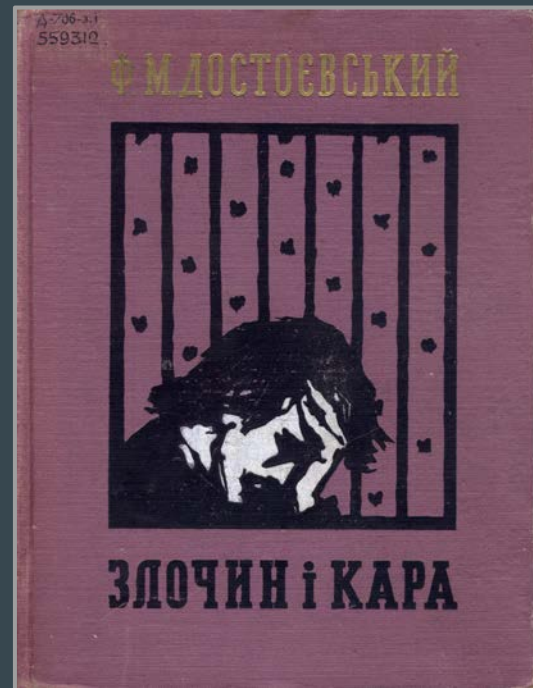
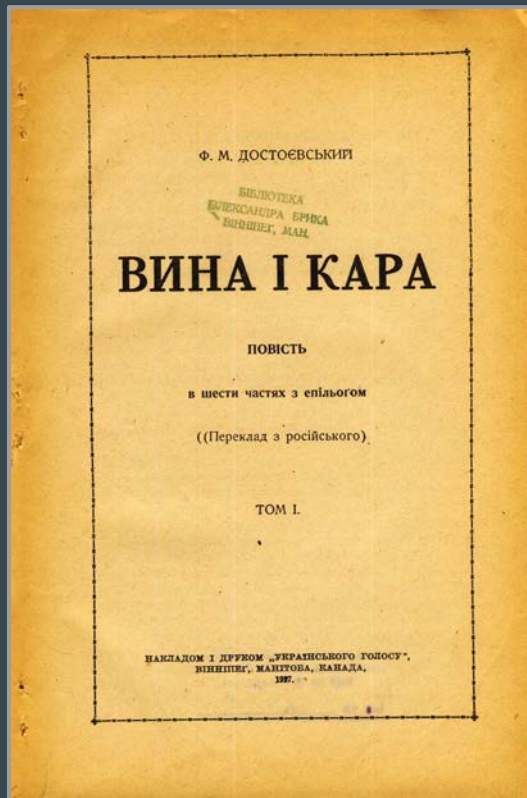
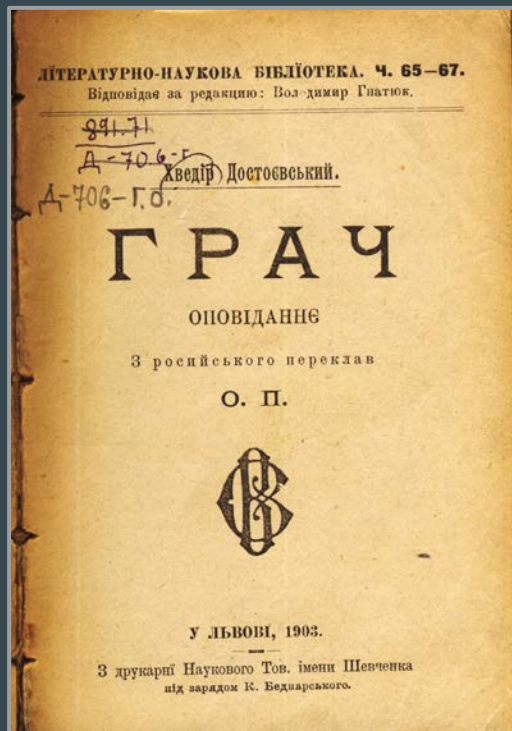
Ілюстрації до повісті були створені художником Іллею Глазуновим у 1970 році.

Переклади українською

Українська-руська Видавнича Спілка у серії «Літературно-наукова бібліотека» надрукувала оповідання «Грач» Ф. Достоевського (1903)

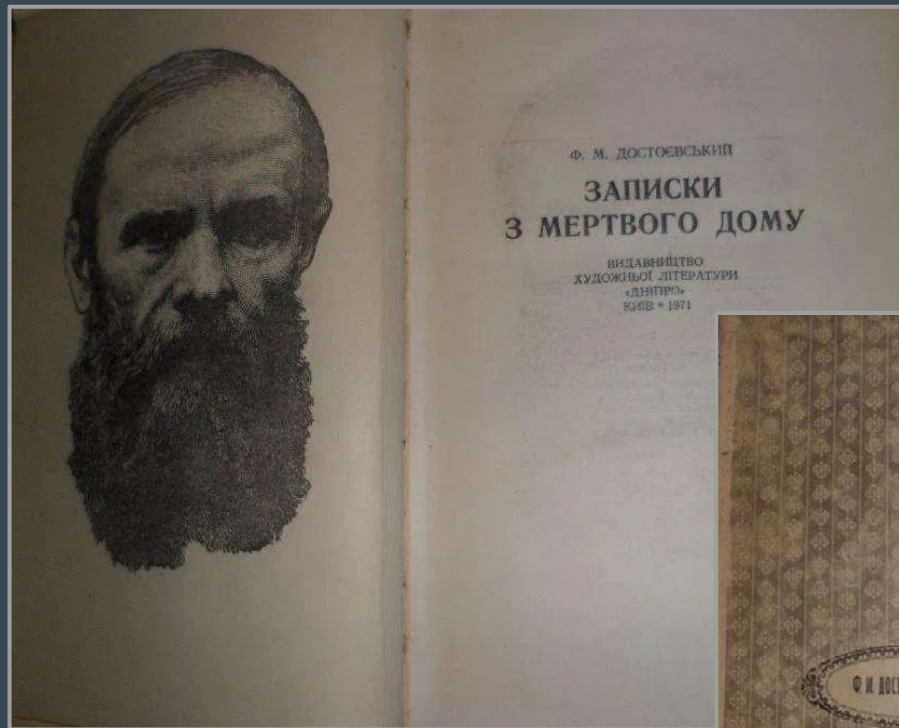
Перший переклад українською мовою роману «Вина і кара» здійснив галичанин Михайло Подолинський. Книга була видана у 1927 році у Вінніпезі, Канада. У 1958 році роман переклав І. Сергєєв. У його варіанті перекладу твір отримав назву «Злочин і кара». Ця книга була перевидана у 2014 році.

Роман «Брати Карамазови» вперше був надрукований українською мовою у Києві (видавництво художньої літератури «Дніпро») у 1965 р. Переклад Ф.С. Гавриша.

"Записки з Мертвого дому" українською мовою надруковано видавництвом художньої літератури "Дніпро" (Київ, 1971).

Геній Достоевського суперечливий, вирує в ньому хаос найглибшого внутрішнього драматизму й роздвоєння, але це геній таких масштабів, таких обріїв, що не вбгати їх ні в яке прокрустове ложе спрощених схем, спекулятивних тлумачень.

...Він один з тих, хто, за словами Франка, мучив і будив наше сумління, і додамо: ця дія його творів триває й понині, він робить це й сьогодні своєю творчістю, закликаючи людину до найсуворішої моральної вимогливості, до найглибшого самопізнання, до великої міжлюдської злагоди.

Олесь Гончар

